

Rashi on Mishpatim 22.24

רש"י פרשתנו כב, כד.

אם כסף תלוה את עמי. רבי ישמעאל אומר כל אם ואם שבתורה רשות חוץ משלשה, וזה אָקָד מֵהֶן (מכילתא):

When you lend money to My people: Rabbi Ishmael says: Every אם (if) in the Torah is optional except three, and this is one of them. -[אם usually means "if," which refers to something optional, denoting an incident that may or may not occur. Lending money to the needy is obligatory, as in Deut. 15:8. Therefore, in this verse, אם means "when."]

Yisro 20.2

יתרו כ, כב.

וְאִם־מִזְבַּח אֲבָנִים תַּעֲשֶׂה־לִּי לֹא־תִבְנֶה אֹתָהּ גִזִּית כִּי חִרְבָּה הִנֵּפֶת עָלֶיהָ וַתִּחַלְלָהּ:

And if you make for Me an altar of stones, do not build it of hewn stones; for by wielding your tool upon them you have profaned them.

רש"י ואם מזבח אבנים. רבי ישמעאל אומר כל אם ואם שבתורה רשות חוץ מג', ואם מזבח אבנים תעשה לי, הרי אם זה משמש בלשון פֶּאֶשֶׁר – וכאשר תעשה לי מזבח אבנים לא תבנה אתה גזית, שהרי חובה עליה לבנות מזבח אבנים, שנאמר אבנים שלמות תבנה (דברים כ"ז) – וכן אם כסף תלוה (שמות כ"ב), חובה הוא, שנאמר והעבט תעביטנו (דברים ט"ו) – ואף זה משמש בלשון פֶּאֶשֶׁר – וכן ואם תקריב מנחת בכורים (ויקרא ב'), זו מנחת העומר שהיא חובה, ועל כרחוקה אין אם הללו תלוין אלא ודאין, ובלשון פֶּאֶשֶׁר הם משמשים:

Rashi: And when you make for Me an altar of stones: Rabbi Ishmael says: Every mention of אם - if - in the Torah is optional except for three. One of them is in this verse: “And if (אם) you make Me an altar of stones.” This אם serves as an expression of כִּאֲשֶׁר - when, meaning, and “when you make Me an altar of stones, you shall not build them of hewn stones.” This אם cannot mean “if,” for it is incumbent upon you to build an altar of stones, for it is said: “Of whole stones shall you build” (Deut. 27:6). Similarly, “When (אם) you lend money” (Exod. 22:24) is obligatory, for it is said: “and you shall lend him” (Deut. 15:8). This one, too, serves as an expression of כִּאֲשֶׁר, when. Similarly, “And when (אם) you offer up a first fruits offering” (Lev. 2:14). This is the omer offering, which is also obligatory. Thus all these instances of אם are not conditional but are definite and serve as an expression of כִּאֲשֶׁר, when. — [from Mechilta].

Bereishis 4,7

בראשית ד,ז

הלווא אם־תִּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תִיטִיב לִפְתַּח חַטָּאת רִבְּץ וְאֵלֶיךָ תִּשׁוּקוֹתוֹ וְאַתָּה תִּמְשָׁל־בוֹ:

Surely, if you do right, there is uplift. But if you do not do right sin crouches at the door; Its urge is toward you, Yet you can be its master.

Yisro 19,5

יתרו יטה

עַתָּה אִם־שָׁמוּעַ תִּשְׁמָעוּ בְּקוֹלִי וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־בְּרִיתִי וְהִיִּיתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל־הָעַמִּים כִּי־לִי כָּל־הָאָרֶץ:

Now then, if you will obey Me faithfully and keep My covenant, you shall be My treasured possession among all the peoples. Indeed, all the earth is Mine,

Bechukosai

ריש בחוקותי

אִם־בְּחֻקוֹתַי תֵּלְכוּ וְאֶת־מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם:

If you follow My laws and faithfully observe My commandments,

אם־לִפְדוֹת יוֹשֵׁת עָלָיו וְנִתַּן פְּדֻתָן נִפְשׁוֹ כְּכֹל אֲשֶׁר־יוֹשֵׁת עָלָיו:

If ransom is laid upon him, he must pay whatever is laid upon him to redeem his life.

רש"י ד"ה אם כפר יושת עליו. "אם" זה אינו תלוי, וְהָרִי הוּא כְּמוֹ "אם כָּסֶף תִּלְוֶה" – לְשׁוֹן אֲשֶׁר, זֶה מְשַׁפֵּטוֹ שְׁיִשְׁתִּיתוֹ עָלָיו בֵּית דִּין כֹּפֵר:

Rashi: If ransom is laid upon him— This אם is not conditional (i. e. it does not mean "if" the heirs feel inclined to pay a ransom) but it has the same meaning as in ([Exodus 22:24](#)) "When (אם) you lend money" where it has the meaning of אשר, "when" (for it is a duty to lend money to the poor and it is not optional). It is the law regarding him that the court should set on him a ransom.

Vayikra

ויקרא ב,יד.

2,14

וְאִם־תִּקְרִיב מִנְחַת בְּכוֹרִים לַיהוָה אָבִיב קִלְוִי בָאֵשׁ גֵּרֶשׁ כְּרֶמֶל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בְּכוֹרֶיךָ:

If you bring a meal offering of first fruits to the G-d, you shall bring new ears parched with fire, grits of the fresh grain, as your meal offering of first fruits.

רש"י ד"ה ואם תקריב. הרי אם מְשַׁמֵּשׁ בִּלְשׁוֹן כִּי, שְׁהָרִי אֵין זֶה רְשׁוּת, שְׁהָרִי בְּמִנְחַת הָעֹמֶר הַכְּתוּב מְדַבֵּר שְׁהִיא חוֹבָה, וְכֵן וְאִם יִהְיֶה הַיָּבֵל וְגו' (במדבר ל"ו):

Rashi: And if — אם here has the meaning of כי, "when", for this (the offering of the (מנחת בכורים) is not optional, since Scripture is speaking of the meal-offering of the "Omer" which is obligatory. Similar is אם in the phrase (Numbers 36:4) ואם יהיה היובל which means: "when the jubilee will be", not: "if the jubilee will be", since it is bound to come.

Massei 36,4

מסעי לו,ד

וְאִם־יִהְיֶה הַיָּבֵל לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנוֹסְפָה נִחְלָתוֹ עַל נִחְלַת הַמַּטֵּה אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה לָהֶם וּמְנַחֲלַת מַטֵּה אֲבֹתֵינוּ יִגְרַע נִחְלָתוֹ:

And even when the Israelites observe the jubilee, their share will be added to that of the tribe into which they marry, and their share will be cut off from the ancestral portion of our tribe.”

Vayeshev 39,6

וישב לו, 6

יַעֲזֹב כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ בְּיַד־יֹוסֵף וְלֹא־יָדַע אֶת־מְאוֹמָהּ כִּי אִם־הִלָּחֵם אֲשֶׁר־הוּא אוֹכֵל וַיְהִי יוֹסֵף יִפְה־תֵּאָר וַיִּפְה מְרָאָה:

He left all that he had in Joseph’s hands and, with him there, he paid attention to nothing save the food that he ate. Now Joseph was well built and handsome.

Yisro 19,13

יתרו יט, 13

לֹא־תִגַּע בּוֹ יָד כִּי־סָקוֹל יִסָּקֵל אוֹ־יָרֶה יִיָּרֶה אִם־בְּהֵמָה אִם־אִישׁ לֹא יִחְיֶה בְּמִשְׁחָה הַיָּבֵל הַמָּה יַעֲלוּ בְּהָר:

no hand shall touch him, but he shall be either stoned or shot; beast or man, he shall not live.’ When the ram’s horn sounds a long blast, they may go up on the mountain.”

Vayera 18,19

וירא יח, 19

כִּי יִדְעַתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה אֶת־בָּנָיו וְאֶת־בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דְרָךְ יְהוָה לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הִבִּיא יְהוָה עַל־אֲבֹרְהֶם אֶת אֲשֶׁר־דִּבֶּר עָלָיו:

For I have singled him out, that he may instruct his children and his posterity to keep the way of the LORD by doing what is just and right, in order that the LORD may bring about for Abraham what He has promised him.”

Vayeitzei 28,18

ויצא כח, 18

וַיִּשְׁכֵּם יַעֲקֹב בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח אֶת־הָאֲבֶן אֲשֶׁר־שָׁם מִרְאֲשֵׁתוֹ וַיִּשֶׂם אֹתָהּ מִצְבֵּה וַיִּצַק שָׁמֶן עַל־רֹאשָׁהּ:

Early in the morning, Jacob took the stone that he had put under his head and set it up as a pillar and poured oil on the top of it.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה מִלֵּא הָעֶמֶךְ מִמֶּנּוּ לְמִשְׁמַרְתָּ לְדֹרֹתֶיכֶם לְמַעַן יֵרְאוּ
אֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר הָאֵלֹהִים אֶתְּכֶם בַּמִּדְבָּר בְּהוֹצִיאֵי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:

Moses said, This is the thing that the Lord commanded: Let one omer of it be preserved for your generations, in order that they see the bread that I fed you in the desert when I took you out of the land of Egypt.

רש"י ד"ה לדורותיכם: בימי ירמיהו כשהיה ירמיהו מוכיחם, למה אין אתם עוסקים בתורה והם אומרים נניח מלאכתנו ונעסוק בתורה, מהיכן נתפרנס, הוציא להם צנצנת המן ואמר להם (ירמיהו ב לא) הדור אתם ראו דבר ה', שמעו לא נאמר אלא ראו, בזה נתפרנסו אבותיכם, הרבה שלוחין יש לו למקום להכין מזון ליראיו:

Rashi: For your generations: In the days of Jeremiah, when Jeremiah rebuked them, "Why do you not engage in the Torah?" They would say, "Shall we leave our work and engage in the Torah? From what will we support ourselves?" He brought out to them the jug of manna. He said to them, "You see the word of Hashem" (Jer. 2:31). It does not say 'hear' but 'see.' With this, your ancestors supported themselves. The Omnipresent has many agents to prepare food for those who fear Him."-[from Mechilta]

תנו רבנן: "וְאָסַפְתָּ דְגָנְךָ" מָה תִּלְמוּד לֹמֵר? — לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר: "לֹא יִמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ" — יְכוּל דְּבָרִים כְּכַתְּבָן, תִּלְמוּד לֹמֵר: "וְאָסַפְתָּ דְגָנְךָ" — הִנֵּהג בָּהֶן מְנַהֵג דְּרָף אֶרֶץ, דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׁמַעֵאל.

The Sages taught: What is the meaning of that which the verse states: "And you shall gather your grain"? Because it is stated: "This Torah shall not depart from your

mouths, and you shall contemplate in it day and night” (Joshua 1:8), I might have thought this to be understood as they are written; one is to literally spend his days immersed exclusively in Torah study. Therefore, the verse states: “And you shall gather your grain, your wine and your oil,” practice the way of the world; set aside time not only for Torah, but also for work. This is the statement of Rabbi Yishmael.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאִי אוֹמֵר: אֶפְשָׁר אָדָם חוֹרֵשׁ בְּשָׁעַת חֲרִיטָהּ, וְזוֹרֵעַ בְּשָׁעַת זְרִיעָהּ, וְקוֹצֵר בְּשָׁעַת קְצִירָהּ, וְדָשׁ בְּשָׁעַת דִּישָׁהּ, וְזוֹרֵה בְּשָׁעַת הָרוּחַ, תוֹרֵה מָה תְּהֵא עֲלֶיהָ? אֵלֶּא בְּזִמְנֵי שְׂאֵרְיָא עוֹשִׁין רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוּם — מְלַאכְתָּן נַעֲשִׂית עַל יְדֵי אֲחֵרִים, שְׂנַאֲמַר: “וְעַמְדוּ זָרִים וְרַעוּ צֹאנֵכֶם וְגו’”, וּבְזִמְנֵי שְׂאֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׁין רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוּם — מְלַאכְתָּן נַעֲשִׂית עַל יְדֵי עַצְמוֹ, שְׂנַאֲמַר: “וְאִסְפֹּתָ דְגַנְךָ”. וְלֹא עוֹד אֵלֶּא שְׂמִלְאכְתָּ אֲחֵרִים נַעֲשִׂית עַל יְדֵין, שְׂנַאֲמַר: “וְעַבְדֹתָ אֶת אוֹיְבֶיךָ וְגו’”.

Rabbi Shimon ben Yohai says: Is it possible that a person plows in the plowing season, sows in the sowing season, harvests in the harvest season, threshes in the threshing season and winnows in the windy season, who will be constantly busy; what will become of Torah? Rather, one must dedicate himself exclusively to Torah at the expense of other endeavors; as when Israel performs God’s will, their work is performed by others, as it is stated: “And strangers will stand and feed your flocks, and foreigners will be your plowmen and your vinedressers” (Isaiah 61:5). When Israel does not perform God’s will, their work is performed by them themselves, as it is stated: “And you shall gather your grain.” Moreover, if Israel fails to perform God’s will, others’ work will be performed by them, as it is stated: “You shall serve your enemy whom God shall send against you, in hunger, in thirst, in nakedness and in want of all (things)” (Deuteronomy 28:48).

מִזְבֵּחַ אֲדָמָה תַעֲשֶׂה לִּי וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת־עֹלֹתֶיךָ וְאֶת־שְׁלֵמֶיךָ אֶת־צֹאנֶיךָ וְאֶת־בְּקָרֶיךָ בְּכָל־הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר אֶזְכֵּר אֶת־שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ:

Make for Me an altar of earth and sacrifice on it your burnt offerings and your sacrifices of well-being, your sheep and your oxen; in every place where I cause My name to be mentioned I will come to you and bless you.

רש"י ד"ה מזבח אדמה. מְחַבֵּר בְּאֲדָמָה, שְׁלֵא יִבְנֶנּוּ עַל גְּבֵי עַמּוּדִים אוֹ עַל גְּבֵי בְּטִיס; דְּ"א
שְׁהִיָּה מְמַלָּא אֶת חֻלְל מִזְבֵּחַ הַנְּחֹשֶׁת אֲדָמָה בְּשַׁעַת חֲנֻיָּתוֹ (שם):

Rashi: An Altar of earth— i. e. an altar attached to the earth, meaning, that they should not build an altar upon columns or upon a base but it must rest upon the actual ground. Another explanation is, that one should fill the hollow interior of the copper altar (Exodus 27:8) with earth at the time when they encamp, and then erect it for the purpose of sacrifice (Mekhilta d'Rabbi Yishmael 20:21:1).

Sifra, Kedoshim, 9,12

ספרא קדושים ט"א

[יב] "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי" ... ר' אלעזר בן עזריה אומר מנין שלא יאמר אדם "אי אפשר ללבוש שעטנז. אי אפשר לאכול בשר חזיר. אי אפשר לבוא על הערוה" אבל "אפשי ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי כן?" תלמוד לומר "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי" -- נמצא פורש מן העבירה ומקבל עליו עול מלכות שמים.

12) (Vayikra 20:26) "and I have set you apart from the peoples to be Mine":... R. Elazar b. Azaryah says: From where is it derived that a man should not say: I do not desire to wear sha'atnez; I do not desire to eat the flesh of a pig; I do not desire to sin with an ervah. I do desire it, but what can I do? My Father in heaven has decreed against it! — From "and I have set you apart from the peoples to be unto Me." It is found, then, that he separates from ervah because he accepted upon himself the yoke of the kingdom of Heaven.